

CEKET CEBİNDEKİ PARA

Abdurrahman Günay

■ Fahrettin Altay'dan, "Bornova-Evka 3" yönüne giden trene binecektim. Gün, akşama sarkmıştı. İstasyon, her zamanki gibi hareketliydi. Yürüyen merdivenlerden iki kat yerin altına inip bekleyen yolcuların arasından, peron içinde ilerlemeye çalıştım. Okuldan çıkan öğrenciler, mesaisi biten memurlar ve ev gezmesinden dönen hanımlar, peronda küçük adacıklar oluşturmuşlardı hat boyunca. Niyetim -ilerle-yebilirsem- trenin öndeki kompartımanlarından birine yerleşmekti. Orta ve arka kısımlar çok daha kalabalık oluyor çünkü. Benimse oldum olası, kalabalıklarla başım hoş değildir. Hele de bu gün! Kendimi daha güçsüz hissediyorum ve bezgin bir ruh hâli var üzerimde. Soğuk alınlığına yakalanacağıma yakın, elimden ayağımdan can çekilir; keyifsiz ve tatsız bir insan olur çıkarım. "Acaba hasta mı oluyorum?" diye aklımdan geçirmem de bu yüzden zaten. Aylardan mart ve hava çok değişken. Mevsim koşulları, günü gününe uymuyor. İki gün lodos ise iki gün poyraz! Nasıl giyineceğini de şaşırıyor insan... Üstelik koca şehirde, kimse kimseyi tanımıyor desek yeri. Kim nereden gelmiştir; derdi, hastalığı nedir, bilen yok... Aynı araçlara biniyor, yan yana duruyor ve oturuyoruz. Aynı tutamaktan tutuyor, aynı havayı soluyoruz kapalı ortamlarda. Yine de gayret ediyorum, üstünde var olduğumuz dünya için güzellikler düşünmeye. Bu arada, sıkça bir anons yankılanıyor tünel içinde:

"Sayın yolcularımız! Sarı çizgili alanı geçmeyiniz. Hatta yüksek gerilim olduğundan raylara inmeyiniz!"

Büyük şehirlerin, insanları yoran bir dağdağası vardır, bilirsiniz. Arabalar, korna sesleri, koşuşturmalar... Çoğunlukla belli merkezlere, meydanlara doğru akar, sıkışır trafik. Toplanıp dağılmaların oluştur-

duğu akıntı ve girdaplar içinden sıyrılıp sizi sığınağınıza taşıyacak bir vasıtaya kendinizi attığınızda hâlinizden memnun bile sayılabilirsiniz. Evinize, “huzur adanıza” gidiyorsunuzdur çünkü. Ailenize kavuşacaksınız ya da tek yaşıyor-sanız size ait yalnızlığın mükemmel rahatlığına çekilmiş olacaksınız niha-yet. Yaşamın, üstünüze üstünüze gelen yüklerinden kurtulduğunuz duygusu baskın çıkacak, sınırlerinizi gevşeyecek bir müddet için. Kuşku yok ki bu geri çekilmeler gereklidir hayatta. Sizi tekrar kalabalıklara karışmaya yüreklendi-ren, ruh sağaltıcı yanı vardır böylesi geri durmaların ama sığındığınız yerde, kapınızı ve pencerenizi örttüğünüzde bütün olumsuzlukların sizin dışınızda kaldığını sanmak, safdillik değilse düpedüz bencilliktir. Çünkü ne yaparsanız yapın hayat durmaz!

Benimle birlikte yanımda, ayakta treni bekleyen iki kişiden yaşlıca olanı -belli, İzmirli değil- gençten birine:

“Doğru tarafta mı durdum? Bilemedim.” diyor, kaygılı...

“Siz nereye gidecektiniz?” diye soruyor delikanlı ona.

Adam; elindeki pusulayı uzatıyor, okusun diye. Delikanlı; kâğıtta yazılanları okuyup, anlamaya çalışarak kafasını sallıyor: “Ha, Bornova tarafı! Tamam, bu-radan bineceksin trene amca.”

“Gecikir mi kim?”

“Yok!” diyor genç. Saate bakıyor: “Bir iki dakikaya burada olur.”

Bir diđeri, büsbütün meraklı:

“Nereye gidecekmış amca?”

“Bornova’ya... Hastaneye...” diyor, genç. “Sen de nereden çıktın?” der gibi süzü-yor adamı.

Meraklı, bu kez yaşlı adama dönüyor:

“Ben de oraya gidiyorum amca.” diyor. “Birlikte gidelim.”

Kendisi, neredeyse “amca” dediği adamın yaşında... Ama olsun! Başlıyorlar sohbe...

Tren, tünelin karanlık ağzında belirdi. Önce ışıkları yaladı tünelin duvarları-nı, sonra düdüğü yayıldı, peron içinde. Kapı önündeki itiş kakaşa karışmamak için, geride duruyorum biraz. Karşılıklı ikili koltuklardan birinde yer bulup oturdum. Trenin gidiş yönünde değil de ters oturdum, o kadar! Ziyanı yok. Karşıma da peronda tanış olan “aynı yolun yolcusu iki amca” düştü. Benim ya-nımdaki cam kenarındaki koltuğa da bir öğrenci oturdu benden önce. Delikan-

lıyı gören mekândan, zamandan kopmuş sanır. Gözünü bir türlü ayıramadığı telefonuyla meşgul dakikalardır.

Başparmağı, telefon ekranı üzerinde alışkanlıkla hareket ediyor. Bir müzik arıyor olmalı ama kararsız, değiştirip duruyor dinlediği müziği. Kulaklıktan taşıyıp bana kadar geliyor o berbat sesler. Mecalsiz ve yorgunum. Arada gözlerimi dinlendirmek için kapatıyorum. Az önce anons metnini okuyan ses, istasyona gelindiğinde bu kez de: “Lütfen incek yolcularımıza öncelik verelim!” diyor kompartıman kapılarına yönelen kalabalığa ama anonsa uyan yok; birikiyorlar otomatik açılan kapı ağızlarında yer kapmak için. Yaşlısı genci, okullusu okulsuzu fark etmez; insan bu! Gideceği mesafe iki durak ötesi de olsa ön alacak, oturak, kapacak. Oysa hepimize yetecek yer var trende.

Tren raylarda akıyor. İstasyonlar geçiliyor ve trenin durup kalktığı her istasyon öncesi “gelecek istasyon” duyurusuyla “Dikkat! Kapılar kapanacak!” sesli uyarısını kulağımla takip ederek gözlerim kapalı yolculuk yapıyorum. Ortamda ne kadar çok ses olduğunu da bu esnada fark ettiğimi belirtmeliyim ve tabii sonra alıştım, sesler birbirine dolanıp bir yumak hâline geliverdi, sanki yumuşadı.

Bugün gerçekten çok yordu beni okul. Öğrenciler, derse katılıyorlar ama mecburiyetten. Devam zorunlu tutulmasa ya da desen ki “Bugün ders yapılmayacak, serbestsiniz!” inan, biri de “Biz, dersi dinlemek istiyoruz. Okula bu yüzden geldik.” demez. Allah’tan arıyorlar, ders olmasa da gitsek diye. Gidip de nereye gidecekler? Ya kantine ya kafeye!

Bak, ben de söyledim “kafe” sözcüğünü. Dil hocası olacağım bir de! İyi de ne diyeyim yerine? Tut ki ben uygun bir sözcük bulup söyledim, herkes “kafe” derken benim bulduğum karşılığın ne hükmü var? Sen, Türkçe üzerine bu kadar kafa patlat, bunca uyar öğrencilerini; “Dilimize sahip çıkmalıyız!” deyip dur her derste... Ya sonra? Her gün, her saniye yağmur gibi yağıyor yabancı dilden sözcükler dilimize. Bir aldırılmazlık, vurdumduymazlıktır gidiyor toplumda. Vatan toprağı dedin mi somut anlıyor hemen! Ancak ana dili, kendi dilin be kardeşim! Tık yok! Dilini vatan toprağından saymıyor çünkü dil bilinci yok, oluşmamış zihninde. Yaşiyor ama “kopyalanmış” olarak baştan ayağa taklit, öykünme başkalarına...

Gözlerimi yumdumsa da beynimin kapakları yok ki... Sorgulayıp duruyor olumsuzlukları. Yanımdaki öğrenci incekmiş, hafif yana durdum, yol verdim geçsin ama ağzını açıp tek kelime söylemedi. Ben, hareketlenmesinden anladım inecğini. Peki, nasıl bir toplum olduk biz? Kim öğretecek bu gençlere “Özür dilerim. Sizi rahatsız edeceğim biraz. Teşekkür ederim, iyi akşamlar...” demeyi?

Eve gidince bir sıcak suya gireyim en iyisi. Üzerimdeki huysuzluğu, kaygıları atayım; yoksa direncim düşecek... Toparlanmam gerekir. Yarın da ders programım yoğun... Ara sınav sorularını hazırlamadım henüz. Ne sorsan genel bir hoşnutsuzluk var öğrencide. Soruların çok zor olduğundan yakınıp duruyorlar. Derse ilgisizler ve konulara çalışmadan bir yolunu bulup geçmek peşinde çoğu. Bilmeyi, öğrenmeyi önemli bulmuyorlar da alacakları notun kaygısını çekiyorlar. Geç de nasıl geçersen geç! Hak etmeyi, emeği, liyakati değerli bulmayan toplumlar, eninde sonunda sömürgeleşirler; farkında değiller. Allah'tan bazıları bilginin, kendini donatmanın derdinde. Yoksa hiç çekilir yanı kalmadı bu mesleğin.

Geçen gün bu yüzden tartıştım Engin hocayla. Benden genç, göreve başlayalı on sene var yok... Yaptığı işi hafife alıyor. “Ya hocam, salla gitsin!” demez mi? Kan beynime sıçradı: “Ne sallaması? Bu nasıl ifade, nasıl anlayış Engin kardeşim?” Mesleği fazla ciddiye alıyormuşum. Çocukları çok sıkıyormuşum! Türkçeyi zaten biliyorlarmış! Sınav sorularını kolay sorarsak çocuklar geçiverir ve böylece bölüm derslerini çalışmaya daha çok zamanları kalırmış. “Türkçe öğretmeni mi olacak bunlar?” diyor, beyefendi! Anlayışa bak!

Bu arada öğrencinin boşalttığı koltuğa, cam tarafına geçmiştim; yanıma bir kadın oturmuş, yeni fark ettim. Yayılarak oturmamalıyım, toparlandım biraz. Karşımdakilerin konuşmaları ne zaman kesildi, onu da bilmiyorum. Baktım, Bornova'ya gidecek olan, adres soran amcanın yanında bir genç kız oturuyor. Allah Allah? Kendi kulağı ile duymasa önemsemeyecek. O adam, “Ben de oraya gidiyorum amca. Birlikte gidelim.” demedi miydi? Ya şimdi nerede? Amca tek başına; yan koltukta, kendisine yol arkadaşı olmayı teklif eden kişi ise kayıp! İçime bir kuşku düştü:

“Amca!” dedim, “Yol arkadaşın nerede?”

“Ha!” dedi. “Memet Ağa mı? O, az önce indi.”

Sonra, ekledi:

“Sen, Memet Ağa'yı tanır mı?”

“Yok!” dedim. “Tanımam da... Tuhaf!”

Merakım ve şüphem iyice artmıştı:

“Seninle aynı yere gideceğini söylemişti de...”

“Söyledi emme, mecbur kaldı inmeye.”

“O niye ki? Neden mecbur kalsın?”

“Telefon gelmiş, öyle didi. Kızı çağırılmış, ‘Tez gel, buba!’ diye.”

“Trendeyken mi, gelmiş telefon?”

“He ya! Yanımdayken görüştüler, hemen indi sonra!”

Yok, kesin bir çapanoğlu var bu işte. Zavallı adam!

“Sen ceplerini bir yokla bakayım amca!” dedim. “Üstünde para pul var mıydı?”

Yaşlı adam, kabasına iğne batırılmış gibi telaşlandı birden. Eli, doğrudan ceket cebine gitti:

“Yandım Allah!” çekti. “Yok! İç cebimdeydi zarf... Gödün mü? Yok!”

“Zarfıta ne vardı? Para mı?”

“He ya! Paraydı!”

Yerinde duramıyor artık, canından can çekilir gibi kıvraniyor:

“Oğlanın ameliyat parasıydı, gödün mü? Çalmış namussuz!”

Birisi, oturduğu yerden olaya müdahil oldu:

“Helal paraysa bulunur amca. Tasa etme!”

“Helal olma mı heç? İki öküzümü sattımdı, oğlan için!”

“Fark etmedin mi hiç alırken?” diye soruyor, yanımda oturan kadın da.

Yaşlı adam; iyice koptu, delilendi:

“Nerden bilcem, müneccimmim ben?” diye çıkıştı kadına.

Bir yandan da şüpheli şüpheli beni süzüyor:

“Onla ortakımın sen yoksa?”

“Tövbe tövbe... Seninki de soru mu şimdi amca?”

“Ne bilem ben? Paramın çalındığını nerden bildin öyleyse?”

“Çok basit! Metroda cep telefonu çekmez! Biz tünelden yeni çıktık. O adam ise Çankaya’da inmiş olmalı yani senin sarı çizmeli (!) tren içindeyken kızıyla telefon görüşmesi yapamaz, anladın mı?”

Yaşlı adam kıvraniyor. Mümkün olsa tren giderken atlayacak.

“Ne’cem ben şinci? Oğlana ne dicem?”

Yol yordam bilmiyor, belli:

“Dinle beni!” dedim. “Sen şimdi bu istasyonda in, doğru güvenlik görevlisini bul! Durumunu anlat. Onlar sana ne yapılacağını söylerler, tamam mı? Kamera kayıtlarına bakar, bulurlar o hırsız!”

Başındaki kasket yana kaymış, elinden ayağından can çekilmiş hâlde doğruldu, kapıya yöneldi. Yolcular, bir şey olmamış gibi tekrar kendi dünyalarına daldılar.